

Lieksan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hyvinvointilautakunta 03.02.2026 § 9
2/03.00.00.00/2026

Valmistelija

Sivistysjohtaja

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Lieksan kaupungilta lausuntoa hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Johdanto

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka on tullut voimaan 1.1.2025. Lisäksi esityksessä muutettaisiin vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, oppivelvollisuuslakia ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia. Muutokset pohjautuvat pääosin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sekä kehysriihen ja budjettiriihen päätöksiin. Osa muutoksista on teknisluontoisempia.

Tausta

Hankkeen lähtökohtana on pääministeri Petteri Orpon hallituksen harjoittama kotoutumispolitiikka, joka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa. Hankkeessa laaditaan lainsäädäntömuutokset toteuttamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan kotoutumislakiin ja –järjestelmään tehdään korjaukset, joissa painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Hankkeessa toteutetaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan. Hankkeessa huomioidaan myös hallitusohjelman kirjaus kotoutumistuen keston lyhentämisestä ja kotoutumiskoulutuksen järjestäjälle myönnettävän rahoituksen muuttamisesta osin tulosperusteiseksi. Esityksessä huomioitaisiin myös muita kotoutumisen edistämiseen liittyviä hallitusohjelmakirjauksia, kuten maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen osana kotoutumispalvelujen kokonaisuudistusta sekä kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuuden edistäminen työpaikoilla. Hanketta tukemaan perustetun työryhmän työskentely on käynnistynyt elokuussa 2024. Työryhmän tehtävänä oli tukea hallituksen esityksen valmistelua hallitusohjelman mukaisten tavoitteiden ja toimien toimeenpanemiseksi.

Lisäksi toteutettaisiin hallituksen säästötavoitteita kotoutumisen edistämisen rahoitukseen ja norminpurkua. Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan 15 miljoonan euron säästö kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuuteen liittyen. Keväällä 2024 kehysriihessä päätettiin 1,8 miljoonan euron säästötavoitteesta koskien kunnille maksettavaa laskennallista korvausta. Lisäksi hallituksen budjettiriihessä syksyllä 2025 päätettiin 30 miljoonan euron säästötavoitteesta kotoutumisen edistämisen rahoitukseen.

Osa esityksessä ehdotetuista muutoksista on teknisluonteisia.

Tavoitteet

Esityksellä tavoitellaan useita hyötyjä, kuten kotoutumisen edistämisen nopeutumista ja tehostumista, kielen oppimista sekä työelämälähtöisyyttä. Tavoitteena on lisätä maahanmuuttaneen omaa velvollisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan sekä uudistaa kotoutumisjärjestelmä kotoutumiseen kannustavaksi. Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa kotoutumisen edistämiseen rahoitukseen kohdistuvia säästötavoitteita vuodesta 2027 alkaen.

Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 10.2.2026 vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Lieksan kaupungin lausunto:

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Vapaan sivistystyön oppilaitoksilta (esim. kansanopistot, kansalaisopistot) poistuu kotouttamis- ja lukutaitokoulutuksena toteutettavien koulutusten korvaaminen 100 prosentin valtionosuudella. Em. koulutuksen järjestämisvastuu olisi jatkossa työvoimaviranomaisilla (työllisyysalueella). Rahoitus siirtyy kuntien peruspalveluiden rahoitukseen laskennallisten valtionosuuksien muodossa.

Tämä herättää huolen koulutuksen laadusta, lakiin kirjattu läsnäolo kielitaitokoulutuksessa olisi tarpeellinen vaatimus koulutuksen vaikuttavuuden ja yhteiskuntaan integroitumisen kannalta. Lieksassa paikallisen kansanopiston tarjoama kielitaitokoulutus on ollut hyvin toimiva laadukas järjestelmä, joka työllistää paikallisia toimijoita ja tarjoaa koulutukseen osallistujille sosiaalisen ympäristön, joka edistää paikkakunnalle integroitumista. Lakimuutoksen myötä paikallisen kansanopiston toimintaedellytykset vaarantuvat kielitaito- ja kotouttamiskoulutuksen osalta, ja näiden myötä myös muiden toimintojen osalta.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Kotoutumisen rahoitus siirtyy kuntien peruspalveluiden rahoitukseksi laskennallisten valtionosuuksien muodossa ja samalla tästä rahoituksesta tehdään 36,6 miljoonan euron tasoleikkaus vuonna 2027. Tämä heikentää Lieksan taloudellisia resursseja kotoutumisen edistämiseksi.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Esityksellä tavoitellaan useita hyötyjä, kuten kotoutumisen edistämisen nopeutumista ja tehostumista, kielen oppimista sekä työelämälähtöisyyttä. Tavoitteena on lisätä maahanmuuttaneen omaa velvollisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan sekä uudistaa kotoutumisjärjestelmä kotoutumiseen kannustavaksi. Nämä kaikki ovat kannatettavia tavoitteita.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Suunnitellut muutokset eivät aiheuta isoja muutoksia Lieksan nykyisiin käytäntöihin, mutta jatkossa on huolehdittava, että tietojärjestelmät tukevat palveluprosessin sujuvuutta.

Muut huomiot

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää esittelytekstin mukaisen lausunnon antamisen.
Päätös	Hyvinvointilautakunta päätti esittelytekstin mukaisen lausunnon antamisen.
Lisätietoja	Sivistysjohtaja Jarkko Rieppo, p. 040 1044 101, sähköposti jarkko.rieppo(at)lieksa.fi
Jakelu	